

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DIVADELNÍ TYP CHVÁSTAVÉHO VOJÁKA V DÍLE FELICIANA DE SILVY
SEGUNDA CELESTINA (1536)

Vedoucí práce: PhDr. Josef Prokop, Ph.D.

Autor práce: Martina Říhová

Studijní obor: Španělský jazyk a literatura

Ročník: 3.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 30. 4. 2020

.....

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své práce panu PhDr. Josefu Prokopovi, Ph.D., za rady, které mi věnoval, odborné vedení a rovněž za trpělivé vysvětlování a pomoc, pokaždé, když jsem nevěděla, jak pokračovat.

Anotace

Bakalářská práce „*Divadelní typ chvástavého vojáka v díle Feliciano de Silvy Segunda Celestina (1536)*“ analyzuje promluvy této postavy ve hře. Prostřednictvím především jeho promluv jsem zjistila, jak zkoumaný předmět zájmu odpovídá typu chvástavého vojáka a v čem se liší. Práce nejprve pojednává o typickém chování fanfaróna, který je charakterizován pro své vytahování v záležitostech týkajících se boje a rovněž milostných dovednostech. Vzorem pro mnou zkoumanou postavu byl španělský fanfarón jménem Centurio. Dále je většinová část práce věnována zjištěnému chlubení vojenskému a milostnému u zkoumané postavy. Kromě srovnání obou postav, se práce v neposlední řadě zabývá konkrétními vlastnostmi, obvyklým vystupováním, předvídatelnými reakcemi či postavami, které obvykle fanfaróna v době chlubení obklopují.

Abstract

This bachelor's thesis studies the speeches of a boastful soldier in the play of Feliciano de Silva *Segunda Celestina*. Based on his speeches, I found out how the researched subject of interest corresponds to this type of soldier and how it differs. The role model for my researched character was Spanish soldier Centurio. I focused on the typical behaviour of this type of medieval soldier, which is based on bragging about the fights and love skills and analysed this behaviour. Besides these two characters, the thesis also deals with specific characteristics, usual behaviour, predictable reactions or characters who surround the soldier in the brag situations.

Obsah

Úvod	7
Autorství a vydání	9
Charakteristika postavy.....	10
Identifikace postavy fanfaróna ve hře Segunda Celestina	11
Vojenské chlubení	12
Milostné chlubení	28
Závěry	38
Resumen.....	41
Seznam literatury.....	43

Úvod

Velký úspěch díla *La Celestina* od kastilského autora Fernanda de Rojas podnítil v první polovině 16. století vznik dalších děl s podobnou tematikou.¹ Opakovala se struktura, dějová linka, i postavy odpovídaly vzorcem chováním, někdy dokonce těmi samými jmény původnímu originálu. První taková imitace populárního díla vznikla právě roku 1534 z pera nenápadného autora, převážně známého kvůli psaní rytířských románů. Onen autor se jmenoval Feliciano de Silva a stvořil, dle mého názoru, velmi povedené pokračování nazvané *Segunda Celestina*. Ráda jeho knihu nazývám pokračováním, jelikož jak jsem v průběhu čtení zjistila, spisovatel využil některých čtenářům známých postav z originálního díla, u některé byl donucen pozměnit její původní osud, aby se knize mohla objevit, a zároveň vymyslel a přidal úplně nové, které se ale často podobají těm ze vzorové knihy. Nápad na námět a dějovou linku zůstal totožný.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na jednu z postav, která se v knize nachází. Nejedná se však o jen tak nějakou náhodnou postavu, má pozornost je zaměřena na chvástavého vojáka neboli fanfaróna, jak o něm budu ve zkratce po celou dobu hovořit. Tato zmíněná postava není pro literární znalce cizí, typickým představitelem renesančního fanfaróna je Centurio, známý z *Tragicomedia de Calisto y Melibea*, jež bude sloužit jako vzor pro porovnání s mou postavou.

Mým úkolem bylo tedy vyhledat v textu zmíněnou postavu a následně prozkoumat a komentovat projevy jejího chování a ty pak porovnávat s výchozím typem postavy, a nakonec v uceleném závěru zhodnotit, jak a v čem se podobá, a jakým chováním se vlastně vyznačuje – konkrétně za jakých okolností se vychloubá, před kým, a co je předmětem chlubení. Abych byla schopná takového přesného rozboru, bylo nutné si nejprve stanovit základní i podrobnější charakteristiky fanfaróna. K jeho pochopení a poznání jsem využila informace z článku od Lidy de Malkiel², s jehož pomocí jsem dokázala sestavit profil postavy a ten pak aplikovat na každou jeho promluvu. Charakteristice postavy je věnovaná samostatná kapitola, která se nachází hned po kapitole o autorově biografii. Poté, co jsem se dozvěděla, jakými znaky se chvástavý

¹ Baranda, Consolación; Herrero, Ana Vian (ed.). *El personaje literario y su lengua en el siglo XVI*. Editorial Complutense, 2006, s. 79.

² Lida de Malkiel, María Rosa. *El fanfarrón en el teatro del Renacimiento. /Romance philology/*, vol. 11, 1958.

voják vyznačuje a v textu jsem našla odpovídající předmět zájmu, jsem se soustředila na jednotlivé promluvy, na které je práce z většinové části zaměřena. Ty jsem pečlivě zanalyzovala, přidala do textu a okomentovala. Snažila jsem se tento rozbor provádět tak, aby i čtenář, který knihu nečetl, si utvořil pouze na základě promluv stejný dojem jako já, a proto najdete často v mém komentáři informace, kde se fanfarón nachází, s kým hovoří, co se zrovna v dějství událo, nebo se naopak vzápětí bude dít. Bylo důležité uvádět s jakými postavami fanfarón mluví v době chlubení, neboť to přispělo k dotvoření celkové analýzy. Mým cílem bylo zjistit, do jaké míry zkoumaná postava odpovídá a v čem se případně liší od prototypu chvástavého vojáka a jeho charakteristických rysů. Zjištěné poznatky o fanfarónovi z díla *Segunda Celestina* jsem pak shrnula ve dvou kapitolách a v závěrech a porovnála jsem je s výchozími rysy, které byly pro postavu předem stanoveny.

Autorství a vydání

O autorovi se příliš mnoho informací nedochovalo. Feliciano de Silva se narodil do významné rodiny ve městě Ciudad Rodrigo, které se nachází v provincii Salamanca. Jeho otec v něm zastával funkci radního, téže úlohy se později dostalo i samotnému Felicianovi.³ O roku jeho narození historici spekulují, ale pravděpodobné rozmezí odhadují mezi lety 1480–1493. Již během svých studií na univerzitě v Salamance se začal věnovat literární tvorbě, a to hlavně psaní rytířských románů, díky kterým je také nejvíce známý. Dva roky byl povolán ve službách Karla V., tehdejšího císaře říše římské. Byl velmi rodinně založený, měl mnoho přátel a těšil se mezi lidmi popularitě. Svému rodnému městu věrný zemřel rovněž v Ciudad Rodrigo 24. června 1554. V době svého největšího literárního rozmachu vydal roku 1534 ve městě Medina del Campo *La Segunda comedia de Celestina*.⁴ Nezůstalo však pouze u jedné edice. Druhá vyšla roku 1536 v Benátkách, třetí hned vzápětí ten samý rok v Salamance a poslední čtvrtá edice byla publikována v belgickém městě Antverpy. Rok vydání je u nejmladší edice neznámý, ale pravděpodobné datum náleží rokům 1540-1550. Odborníci se domnívají, že svět spatřila ještě jedna, pátá edice, ta se ale do dnešní doby nedochovala, a proto o její existenci panují pochyby.⁵

Názory, do jakého literárního žánru dílo spadá, se mezi odborníky zásadně lišily. Většinová skupina tvrdila, že se jedná o divadelní hru, mnozí dílo však zařazovali do kategorie románů. Sám Feliciano de Silva ho považoval za divadelní hru, konkrétně komedii, určenou ovšem pouze ke čtení, nikoli k reprezentaci na divadelních prknech.⁶

³ Feliciano de Silva, *Segunda Celestina*, edición de Consolación Baranda, Cátedra, Madrid, 1988, s. 30-31.

⁴ Cravens, Sydney P., et al. *Feliciano de Silva y los antecedentes de la novela pastoril en sus libros de caballerías*. 1976, s. 22-32.

⁵ Feliciano de Silva, *Segunda Celestina...*, s. 91-93.

⁶ Feliciano de Silva, *Segunda Celestina...*, s. 35-38.

Charakteristika postavy

Nejprve se budu snažit vymezit podstatu postavy fanfaróna. Fanfarón se vyjma Centuria, jakožto prvního představitele chvástavého vojáka ve španělské literatuře, poprvé objevuje již v řeckořímské literatuře. Ten se od renesančního Centuria zásadně liší. Prototyp fanfaróna v antickém divadle je bohatý voják zaměstnaný ve službách krále, který žije svoji milovanou. Cítí se být neodolatelný pro každou ženu. Je naivní a hloupý, nechává se přesvědčovat od svých příživníků o své kráse a inteligenci. Oproti němu Centurio ani není voják, žije v chudobě vydržován jednou ze svých prostitutek. Baví se tím, že si hraje na rytíře, který poklekne k nohám své dámy. Je vychytralý a je to právě on, který má nad ostatními navrch tím, že je pokaždé napálí či ošálí.⁷ Často si vymýšlí hrdinské historky a vychloubá se svou chrabrostí a neohrožeností, ale když přijde na možný konflikt, zachová se jako zbabělec a z boje uteče. Nakonec se vždy přijde na to, že si vše jen vymyslel.

Obě postavy jsou v základu stejné, ale zásadně se liší chováním a způsobem života. Oba ale rádi vyprávějí historky o své statečnosti, ty jsou v případě Centuria vždy smyšlené, na rozdíl od fanfaróna z řeckořímského divadla, který na důkaz chrabrosti ukazuje šrámy a jizvy z boje. Centurio je ze všech figur nejvíce realistický, je to postava, která odráží tehdejší aktuální stav společnosti. Skrze jeho rytířské vystupování, jímž ohromuje ženy, autor ironicky naráží na předchozí slávu rytířských a sentimentálních románů.⁸

Jak už jsem předtím zmínila, fanfarón má jednu hlavní charakteristiku, a tou je chvástání se. To může být dvojího typu. Centurio je typ, který má zálibu ve vymýšlení hrdinských historek, ve kterých on figuruje jako hlavní kladná postava, zkrátka si hraje na rytíře. Kdykoli se mu naskytne příležitost, neváhá a častuje své okolí těmito většinou smyšlenými příběhy. Jeho přáním je vypadat jako nejstatečnější voják, rytíř, jeho reputace je pro něj velice důležitá. Námětem těchto vypravování je obvykle utkání se s protivníkem, ze kterých vždy vyjde jako vítěz. Skutečnost je ale úplně jiná, protože postava je zbabělá a před konflikty raději prchá.

⁷ Lida de Malkiel, María Rosa. El fanfarrón en el teatro del Renacimiento. /*Romance philology*/, vol. 11, 1958, s. 270.

⁸ Lida de Malkiel, María Rosa. El fanfarrón en el teatro del Renacimiento..., s. 270.

Druhá možnost chlubení spočívá ve fanfarónově šarmu a jeho schopnosti získat jakoukoli ženu, kterou si zamane. Stejně jako v prvním případě, i tentokrát se rád chlubí svými úspěchy, dokonce ostatní poučuje a rozdává rady a tipy. Ve skutečnosti není ale u žen nijak žádaný, a při jakýkoliv pokusech o sblížení se mu spíše vysmějí.

Tak či tak, k fanfarónově smůle se na jeho lži na konci knihy většinou přijde a on náhle ztratí vše, co tak dlouhou dobu pečlivě budoval a zároveň, to jediné, co má a na čem mu doopravdy záleží – svoji reputaci.

Identifikace postavy fanfaróna ve hře *Segunda Celestina*

Při pátrání po postavě, která by odpovídala charakteristikám, kterými chvástavý voják oplývá, jsem se soustředila pečlivě na každou z postav. Toho hledání nebylo nijak zvlášť náročné a netrvalo dlouho a našla jsem postavu, která svým vystupováním a jednáním fanfarónovi odpovídala. Již po několika málo promluvách jsem tedy došla k závěru, že chvástavý voják v díle *Segunda Celestina* od Feliciano de Silvy se jmenuje Pandulpho. Z důvodu velkého prostoru postavy ve hře jsem zprvu uvažovala i nad možnostmi, že by onou hledanou postavou mohl být blízký přítel Pandulpha – Sigeril, ale po bližším zkoumání jsem si uvědomila, že jeho jednání neodpovídá povaze chvástavého vojáka, vlastně by se dalo říci, že je jeho pravým opakem. Dále jsem se tedy zaměřovala skoro výhradně na Pandulpha. Pokud se časem ve hře objevila nová postava, sledovala jsem její chování, ale nakonec v žádném jiném případě se nepotvrdila shoda. To, že je právě Pandulho onou správnou osobou, jsem si doložila na velkém množství příkladů. Mé tvrzení je tedy opřeno o jeho výroky, které se týkají chlubení jak o odvahnosti v boji, tak rovněž o milostných dovednostech. Pro větší přehlednost jsem každému typu chlubení věnovala samostatnou kapitolu.

Než přejdu k samotnému rozboru, ráda bych čtenáře uvedla do příběhu. Pandulho pracuje jako služebník pro Felida. Felides je mladý a bohatý muž, který se bláznivě zamiluje do urozené dívky jménem Polandrie. Aby se seznámil se svou vyvolenou, pověří svého poslíčka Pandulpha, aby se sblížil s Polandriinou služkou. Touto zápletkou se otevírá začátek děje, postava Pandulpha se tudíž poprvé objevuje již v prvním dějství.

Na následujících stránkách se již dále budu zabývat konkrétní analýzou fanfarónových promluv.

Vojenské chlubení

Jak už z názvu kapitoly vyplývá, v této části se budu soustředit na analýzu fanfarónových promluv, které se vyznačují jeho chlubitostí ve rvačkách a pranicích. Bude-li to nezbytné, budu se snažit demonstraci tohoto typu chvástání provádět nejen na jeho diskurzech, ale také na promluvách jeho blízkých osob. Rozhodla jsem se jako první věnovat chlubení vojenskému, a to z prostého důvodu, fanfarón Pandulpho se totiž tímto způsobem projeví v knize dříve. Součástí kapitoly budou samozřejmě ukázky o přehnaném a falešném vytahování se postavy, ale i odhalení jeho skutečného charakteru, v podobě vykrucování se z povinností.

« Pues di presto con quién es la pendencia, para quitalle la vida en pago de tu enojo. »
(Silva, 1998: 120)

Postava renesančního fanfaróna je známá pro své vytahování v boji. V jejím případě jde ale vždy pouze o planá slova, protože k boji z důvodu zbabělosti postavy nikdy nedojde. Jak je patrné z ukázky, fanfarón z díla *Segunda Celestina*, Pandulpho, touto vlastností také oplývá. Svým vychloubáním se projevuje již od prvního dějství, a to v momentě, kdy předstírá účast a zájem o svého pána, tím že tvrdí, že by v souboji pomstil jeho čest, a dokonce by za něj položil vlastní život. Postava vystupuje sebejistě, a to až do chvíle, kdy skutečně má ke konfliktu dojít, poté se rychle stáhne a vymýšlí důvody, jak se z nepříjemné situace nenápadně vyvléci.

« ¿Quiere matar alguno, o para qué tiene necesidad de mí? » (Silva, 1998: 117)

« ¿Qué diablos me puede él a mí querer, fuera de andar a sus espuelas, si no es para apalea a alguno, o cruzar la cara a alguna vellaca, o embiar a cenar con Jesuchristo algún vellaco que lo tiene enojado? » (Silva, 1998: 117)

Během rozhovoru s Felidovým služebníkem Sigerilem, který mu vzkázal, že se po něm jejich pán shání a má pro něj práci, očekával Pandulpho ihned nějaký souboj, při kterém by mohl pomstít čest svého pána. Podle této jeho automatické reakce je tedy zřejmé, že je již v povědomí ostatních postav zapsaný jako člověk, který rád řeší problémy pěstmi, a že se jednoduše rád pere. Je také více než pravděpodobné, že se už někdy v minulosti nabídl, že se s někým utká v boji, ale nevíme, za jakých podmínek to bylo a zda k souboji vůbec došlo. Vzhledem k jeho charakteru ale převažuje možnost, že se na poslední chvíli na něco vymluvil, aby se ze souboje vyvlékl. Musel to ovšem udělat chytře, tak, aby to nevypadalo, že k němu nedošlo jeho vinou, rozhodně to nesmělo působit tak, že on se s nikým nikdy ve skutečnosti utkal nechtěl. Fanfarón si zakládá na své reputaci, předstírá, že je někým, kým není, protože nechce působit jako zbabělec, kterým ale ve skutečnosti je.

V těchto dvou promluvách působí Pandulpho velmi sebevědomě. Za zády nadává na svého pána s domněnkami, co od něj tentokrát asi potřebuje. Je si jistý, že mu chce svěřit úkol někomu schválně ublížit, nebo ho zavraždit, a tím ho pomstít. Je zajímavé, že fanfarón použije k vyjádření jedné myšlenky čtyři synonyma. Osobně si myslím, že se tímto způsobem snaží podpořit svoji nebojácnost a zároveň zakrýt nejistotu, že se pouze statečností naparuje.

« No estás en esso, que veynte mugeres y rapazes que allí estavan no me pudieran tener, sino que me hallé con espada y él no tenía armas ningunas, y por esso me detuvieron de llegar a las manos con él sobre cierto juego sobre que huvimos palabras. » (Silva, 1998: 118)

Hned jak se naskytne první příležitost ukázat se jako nebojácný hrdina a vyprávět okolí o svých hrdinských skutečích, tak toho fanfarón bez váhání využije. Při tomto rozhovoru příteli Sigerilovi vypráví, jak se málem dostal do potyčky se sokem. V Pandulphův prospěch mluví absence soupeřových zbraní, čímž se také souboji vyhne, bez toho, aniž by vypadal jako zbabělec. Soudě podle Sigerilových reakcí je ale muž na tyto vychloubavé historiky svého přítele už zvyklý, a tak si obvykle jen pro sebe něco zamumlá a dál ho nebere vážně.

« Luego, no debes de saber lo que antes había pasado con el sacristán de San Martín, quando le rasgué toda la sobrepeliz y aun parte de la corocha, sobre el tomar del pan bendito; que no te maravillaras desso. Y a la verdad, no era tanto por el pan bendito como porque me parecía que mirava de mal ojo a mi mochacha, que estava en su parrochia. » (Silva, 1998: 119)

Sigeril se zdá přesycený fanfaronovým chlubením a taktně se ho snaží umlčet, ale ten se nenechá jen tak snadno odbýt. Pokračuje s vyprávěním, jak napadl kostelníka a roztrhal mu jeho oděv, protože měl pocit, že se špatně podíval na jeho přítelkyni. Od Sigerila se dozvíme, že Pandulho je kuplíř a zmíněná dívka jeho prostitutka.

« Perder la mía es lo menos que por tu servicio tengo de hazer. » (Silva, 1998: 120)

« ¿Qué amores? No digo amores, mas si fuese menester, por el *Corpus Domini*, de casa de su ama la saque arrastrando por los cabellos y te la trayga aquí. » (Silva, 1998: 121)

Pandulpho se zdá být velmi oddaný svému pánovi Felidovi. Aby se dostal do jeho přízně, lstivě mu tvrdí, že by pro něj udělal cokoli, dokonce by za něj neváhal položit vlastní život. Ve skutečnosti se ale pouze přetvařuje, neboť za jeho zády ho často pomlouvá. Felides mu svěří úkol zalíbit se služce jeho vyvolené, aby tak měl sám možnost dostat se ke své milované blíž a seznámit se s ní. Pandulpho je doposud čtenářům známý jen pro své falešné hrdinské historky, a když mu jeho pán nařídí se služkou setkat, domnívá se, že žena Felida urazila a ten si ji přeje potrestat. Pandulpho proto neváhá a nabídne se, že v případě potřeby klidně dotáhne služku za vlasy až přímo do jeho domu. Felides ho ale vyvede z omylu, oznámí mu, že jeho úkolem bude si získat její náklonnost.

« [...] baste que por mis palabras me tengan por valiente hombre, y no quiero con la esperiencia de las obras desengañarlos. [...] » (Silva, 1998: 124)

Druhý akt se otevírá Pandulphovou promluvou k sobě samému. Pověřený úkolem od svého pána míří do domu služky Quincie a přemýšlí nad nejvhodnější strategií, jak si získat její sympatie. Ví, že musí postupovat obezřetně, nepromyšlené riskování by se mu mohlo vymstít a ohrozit ho na životě. Obavy mu nahánějí nepřátelští sloužící v domě, kteří by ho prý neváhali zavraždit. Přiznává, že je ostatními postavami považován za statečného muže, a to jen díky vymyšleným hrdinským historkám a siláckým řečem, kterými okolí velmi rád častuje. Vychloubáním si získal dokonce i Felidovu úctu a důvěru. Strachuje se, co by se stalo, kdyby pravda vyšla najevo a lidé by odhalili jeho zbabělost. Fanfarón moc dobře ví, že ničím jiným zaujmout nemůže, a tak jeho falešná reputace je to jediné, co má.

« [...] mas yo yré tan acompañado con los criados de mi amo, con que sea seguro que no sea la música de responso para me enterrar; y si viniere algún peligro, como mis compañeros presumen de honrra, entre tanto que se desembuelven los que vinieren dellos, tomaré yo las viñas y ponerme en salvo. Que más vale que digan aquí huyó Pandulpho, que no que digan aquí murió el malogrado de Pandulpho; [...] » (Silva, 1998: 130)

V průběhu dvoření se služce Quincii se v ději poprvé objevují sluhové její paní, Zambrán a Boruca. Obzvláště zmíněný Zambrán nahání Pandulphovi velký strach a ten proto ve snaze se před ním ochránit, požádá své přátele o doprovod, a hlavně o jejich přítomnost další večer během námluv s Quincií. Zároveň už ale i přemýšlí nad nejhorším scénářem, a to, kdyby se ho její sluhové pokusili usmrtit. V tom případě by nezaváhal, všeho a všechny nechal a sám utekl do bezpečí. A jak ještě jedním dechem dodává, raději aby se říkalo, že Pandulpho utekl, než že zemřel. Pro fanfaróna je důležitý jen on sám a pouze jeho vlastní život, na nikom jiném mu tolik nezáleží. Lidi kolem sebe využívá, manipuluje s nimi a předstírá o ně zájem, ale to vše jen do chvíle, než začne jít do tuhého, v tom momentě zapomene na všechny a stará se jen o sebe.

« [...] que no será en mi mano dexar de matalle o, a lo menos, cortalle un braço o una pierna. » (Silva, 1998: 131)

Ještě ten samý den se Quincia a Pandulpho znovu setkají, avšak ustrašená služka se obává problémů v podobě přistižení sluhou Zambránem, a tak jakmile se přiblíží k domu, nabádá Pandulpha k odchodu. Fanfarón se s předstíranou statečností snaží na svoji dámu zapůsobit a obelhává jí slovy, že by kvůli ní byl schopný Zambrána zavraždit, v mírnějším případě mu useknout některou z končetin. Vyděšená jeho silnými řečmi mu Quincia hloupý nápad rozmluví. Po vstupu jedné ze služek na scénu a následného vyrušení, se dvojice rozloučí s příslibem opětovného vidění později toho samého dne.

« Hermano, voto a tal, no es más en mi mano dexar de matar a uno si me enoja, que dexar de comer para bivar. » (Silva, 1998: 135)

Pandulpho se svěří Sigerilovi, kterak ho nedávno ohrožoval sluha Zambrán. Přítel mu poradí, ať se muži spíše vyhýbá a nepouští se s ním do žádných potyček. Pandulpho ho ale sebejistě ujistí o usmrcení soupeře v případě nežádoucího problémů. Nahlas tedy předstírá, že by ho neváhal zavraždit, kdyby ho něčím rozhněval, ale z předchozích fanfarónových promluv již víme, že by toho nebyl schopný, naopak by před ním utekl, protože má z něho velký strach. Nicméně chvástavé řeči společníka rozzuří natolik, že se přestane hlídat, polohlasně ho označí za fanfaróna a v promluvě k němu mířené nešetří nadávkami a klením. Nahlas ale předstírá, že mu vše věří a dokonce vyjadřuje falešnou soustrast nad všemi, se kterými by se dostal do potyčky a obzvláště lituje zmíněného Zambrána. Pandulpho pocítuje ze strany druhá skrytý výsměch a má tendenci bránit svou reputaci a ujišťovat ho o své chabrosti.

« ¿Lleváys todos vuestras guabras y rodanchos?, porque si repicaren, ya me entendéys. » (Silva, 1998: 137)

Ve čtvrtém aktu chystá Pandulpho spolu s ostatními Felidovými služebníky pro služku Quincii nezapomenutelný večer, který jí má ohromit natolik, aby se do něj zamilovala. Úderem jedenácté hodiny je pro ni přichystána hudba, a to včetně slavíka, sluhové budou hrát na hudební nástroje a jeden z nich bude zpívat. Pandulpho se ale obává narušení průběhu akce v podobě příchodů Polandriiných sluhů, kteří by je mohli

napadnout. Vybaví proto všechny na cestu zásobou zbraní, aby tak v případě útoku, byli připraveni na boj.

« Mal haya el puerco que me vendió esta prima, que no es la mejor del mundo; mas ansí passará. Ora tocá, y di tú, Canarín, una copla: » (Silva, 1998: 138)

Sluhové jsou přichystáni a nic tak nebrání v zahájení koncertu. Samotný fanfarón se ale hry na žádný hudební nástroj neúčastní, jelikož je příliš zaneprázdněný proklínáním člověka, který mu nástroj prodal. Pověří tedy kolegu Canarína, aby se jeho úlohy zhostil.

« No es tiempo de aguardar, mas de poner pies en polvorosa, que con la buelta no echarán de ver en mí. Ya que estoy en salvo, quiero bolver acechar en qué paró el negocio. Quiérome un poco sossegar, que no me alcança huelgo a huelgo con la priessa que he tenido, y dexaré aquí, tras estas piedras, ascondida la guitarra y el espada y el broquel, porque si fuere el alguazil no me lo tome y, passo a passo, veré lo que ha sido de mis compañeros. ¡Malogrados dellos si son ya muertos, y qué buenos mancebos eran! Ora yo torno a acechar y, si algo fuere, tornaré más descargado para huyr, y, si no, diré que vine a defender que no les tomassen las espaldas por estotra calle. Ora yo voy, que ya no oyo ruydo. » (Silva, 1998: 143)

Vše jde podle plánu, když najednou jeden ze sluhů zaslechne zřetelně zvuk zbraní a večer je náhle narušen příchodem rychtáře (alguazil). V této chvíli Pandulpho prvně za celou hru ukáže svojí pravou povahu a po vzoru správného fanfaróna zbaběle uteče. Svou kytaru, meč a štít schová za kameny a z nedalekého okolí přemítá, jak svým kolegům svůj rychlý úprk vysvětlí. V úvahu bere i možnou roztržku mezi rychtářem a sluhy, a předčasně již nařiká nad jejich smrtí. Jakmile fanfarón vycítí možnost ozbrojeného konfliktu a tím pádem i nebezpečí, rychle uteče. Během jeho spontánního uvažování si uvědomí, že neslyší žádný hluk, a tak se přiblíží blíže, aby na celou situaci dobře viděl.

Na scéně mezitím dojde k oboustrannému představení postav, a pak rychtář laskavě všechny přítomné požádá o ukončení koncertu a nastolení ticha. Rozmluva je

krátká, nekonfliktní a po následném odchodu nezvaného hosta si Pandulpho, ještě stále schovávající se v úkrytu, rozmýšlí svůj další postup.

« En paz está ya la cosa, quiero tornar, quiçá poderé dissimular que no falté; no puede ser, que ya me han visto, quiero hablalles. ¿Qué es esto, hermanos?, que pensé que nos tomavan las espaldas y fuy a proveer en tal peligro. » (Silva, 1998: 144)

Jakmile je nebezpečí zažehnáno, s opětovným návratem na scénu doufá fanfarón, že by mohl předstírat, že nikam nezmizel. Bohužel je k jeho smůle viděn přicházet, a tak se komplice snaží obalamutit průhlednou výmluvou o vzdálení se kvůli doplnění zbraní. Nikdo mu ale zdá se nevěří, a dokonce se strhne hádka mezi ním a sluhou Canarínem.

« ¡Al diablo el rapazejo malcriado!, pues ¿havía de yr despacio? Por Nuestra Dueña, si os tomo por una pierna, si no os acibarro en aquella pared porque estés mofando. » (Silva, 1998: 145)

Nevěřící Canarín se do očí vysmívá Pandulphovi. Baví se tím, jak pohotově zareagoval na možné blížící se nebezpečí a popichuje ho, že utekl tak rychle, že to skoro vypadalo, jako kdyby se ani nedotýkal nohama země. Ten se cítí nejistý, jelikož ví, že musí přesvědčit své druhy o svých lžích, a tak siláckými slovy vyhrožuje sluhovi napadením. Planá hrozba Canarína podle očekávání nezastraší, právě naopak, ve sluhovi vyvolá vztek, který si křikem a sprostými nadávkami na Pandulphovi vybíjí. Dokonce vyhrožuje, že o jeho zbabělosti informuje Felida. Jediný rozumný Sigeril se snaží všechny přítomné uklidnit a zabránit nadcházející pranici.

« Señor Sigeril, hazé que calle esse rapaz, si no, por estas barbas, que me havéis de perdonar. » (Silva, 1998: 146)

« Hermano Sigeril, castíguelo él, y no sea malcriado; y si mucho enojo huviere no faltará quien me dé de comer, ni a él quien le sirva, que yo no soy hombre que tengo de sufrir cosa contra mi honrra. » (Silva, 1998: 146)

Vypjatá situace způsobená fanfarónovým úprkem strhne velkou hádku mezi ním a jeho druhy. Zpočátku má Pandulpho plno siláckých řečí hlavně směrem ke Canarínovi, jenž má s jeho zradou největší problém. Fanfarón naoko statečně vykřikuje, ať ho raději někdo umlčí, jinak se neudrží a za jeho troufalá slova ho potrestá. Doufá, že výhrůzkami zvládne sluhu vystrašit, ale ten se tak snadno nezalekne. Ještě v prvních promluvách je vidět, jak moc se Pandulpho chvástá, ale o chvíli později, jak se spor více a více vyhrocuje, se už schovává za záštitu přítele Sigerila a pomalu z hádky couvá. Neodpustí si ale poznámku, že si nic nenechává líbit. Nakonec je to právě nestranný Sigeril, který celou rozepři ukončí, všechny přítomné rozežene a fanfaróna, který se ještě snaží dokázat čisté úmysly, uchlácholí slovy o důvěře, kterou vůči němu všichni mají. Pandulpho, který díky štěstěně a moudrosti Sigerila vyvázl bez další újmy na cti, pak okamžitě míří za svou služkou, kterou nalezne ve společnosti Polandrie.

« QUINCIA. - ¡Hideputa, qué gran covarde devía ser aquél! No devía de ser él Pandulpho, criado de Felides, que, assí goze yo, el más fiero hombre es que hay en toda esta cibdad; que estotro día le oý dezir, que si no fuera por cierta persona, que matara a Zambrán o le cortara un brazo o una pierna, a mejor librar; que con una furia lo dezía que las barbas henchía de la saliva, con la braveza que lo dezía. » (Silva, 1998: 147)

Během večera byly samozřejmě přítomny Quincia a její paní Polandria, a proto také byly svědkyněmi fanfarónova útěku, leč nevěděly, že to byl právě on, kdo tak najednou zmizel. Quincia je šokovaná zbabělostí muže, a z jejích slov je patrné, že nechce uvěřit, že by oním uprchlíkem měl být Pandulpho, jelikož si o něm očividně utvořila představu statečného vojáka, a to pouze na základě jeho vychloubavých slov. Taktéž prohodí, že je to ten nejděsivější muž z celého města. Na důkaz poznamenává, jak nedávno odvážně tvrdil, že by za jiné situace zavraždil sluhu Zambrána, nebo ho připravil o ruku či nohu. Zdá se, že se Pandulphovi podařilo udělat na Quincii svými řečmi opravdu

velký dojem. Polandria jí oponuje a zmiňuje jméno jiného fanfaróna Gandulfa, který sloužil jejímu otci a podle jejích slov nebylo na světě většího zbabělce. Snaží se svou naivní služku před ním varovat, protože jak výstižně vzápětí dodá, činy fanfarónů se nacházejí ve slovech. Ani ona si ale určitě není jistá identitou uprchlíka a jakmile to Pandulho, který rozhovoru zpovzdálí přihlíží, uslyší, s úlevou, že nebyl prozrazen, potichu odchází.

« Déxate dessas roncerías y dame lo que has ganado, y no quiebre el enojo que trayo en ti. » (Silva, 1998: 151)

« ¡O, reniego de los moros, con la puta! Estoyle diziendo que me diga quién la ha enojado para dalle mil muertes en lugar de una, y estamos trayendo garavatos, por no me dar la cuenta de lo que hoy ha ganado. » (Silva, 1998: 152)

Jak už jsem předtím jednou podotkla, Pandulpho se živí kuplířstvím. V pátém dějství se setkáváme s jeho prostitutkou, ženou jménem Palana. Fanfarón ji navštíví ten samý večer, kdy ze strachu utekl před rychtářem. Poškození pověsti v kombinaci s hádkou se sluhy, v něm zanechaly nepříjemné emoce v podobě hněvu a podráždění. Nedočkavě a s chováním, které je velmi vzdálené od galantního, se dožaduje jejího výdělků. Palana však tvrdí, že žádné peníze nemá, což už tak vzteklého Pandulpha rozčílí natolik, že se mezi nimi strhne bouřlivá hádka. Po dlouhé době hašteření Pandulpho navrhne vzít si dočasně její oblečení a dát ho do zástavy. To se nelíbí naopak Palaně. Chvíli se o něj ještě handrkují, fanfarón však nakonec ustoupí.

Předtím než zcela vypukne ona zmíněná hádka, se mu žena svěří, jak ji zostudil rufián jménem Bofates. Cítí se uražena a žádá pro něj odplatu. Fanfarón si nejdříve neodpustí několik nadávek směrem k prostitutce, ale vzápětí, jak to má ve zvyku, začne ihned hrdinsky vykřikovat, že ji pomstí a padoucha vyřídí. Ovšem podmínkou vykonání služby je odevzdání její tržby, a tak z odplaty sejde. Jedním fanfarónových typických prostředků k dosažení pověsti statečného ochránce a mstitele, jsou právě tyto jeho nebojácné výkřiky doplněné často příhodnými básnickými figurami, v tomto případě hyperbolou.

« [...] ¿no viste qué huyr llevava aquel lebrón de Barañón, moço de cavallos, quando anoche me acometió el alguazil? » (Silva, 1998: 160)

« [...] ¿quién havía de ser, sino él? Que, voto a tal, si no fuera por ser de una casa, las piernas le cortara, porque a él fuera castigo y a otros escarmiento. » (Silva, 1998: 160)

V novém aktu se opět setkávají Quincia a Pandulpho. Žena se zdá být velmi okouzlena krásnou hudbou, kterou pro ni nedávno služebník s pomocí svých přátel přichystal. Ten v mžiku využívá příležitost setkání k vysvětlení svého náhlého útěku. Jelikož zaslechl její rozhovor s Polandrií, ví, že Quincia nevěří, že uprchlým zbabělcem byl on, a tak ji při této její naivitě nechává, a veškerou pravdu si překroučí podle svých potřeb. Namluví jí, že oním slabochem byl sluha Barañón, který utekl, jakmile se na scéně objevil rychtář, jež Pandulpha vzápětí údajně napadl. Počastuje ho několika nevybíravými poznámkami a nahlas před Quincií statečně vykřikuje, že by mu nejráději zlámal obě nohy, jako případnou výstrahu pro všechny. K žádnému činu se ale samozřejmě opět nemá. K jeho úlevě, služka ani na okamžik nezapochybuje o pravdomluvnosti jeho slov a dál slepě naslouchá jeho výmyslům. Ten ji na oplátku bez přestání zahrnuje lichotkami a velmi se diví, když mu jeho vyvolená sdělí, že ho její paní podezřívala z onoho útěku. Požádá ji, aby nově získané informace pověděla Polandrii, a on se tak zbavil nelichotivého obvinění. Na večer si spolu domluví další schůzku, ještě chvíli si povídají a poté, co se na scéně objeví sluhové Boruca a Zambrán, se Pandulho vytratí s úmyslem informovat svého pána Felida o dosaženém pokroku.

« Ora es ya de yr a mi concierto, yr quiero. No quisiera yo noche tan oscura porque es peligro para huyr, porque no vee hombre por dónde va hasta que ha dado de narizes. Ora ya estoy cerca, quiérome santiguar. ¿Qué diablo es aquello que está cabe la puerta de Paltrana?; no sea el diablo que me engaña, no me estén aguardando para me matar, no haya por ventura Quincia descubierto la celada; [...] » (Silva, 1998: 209)

Večer před schůzkou cestou za Quincií přemítá fanfarón o možném nebezpečí, jenž by mohlo nastat, kdyby se objevil některý ze sluhů z jejího domu. K jeho smůle

panuje černočerná tma, kvůli níž by neviděl přicházet blížícího se protivníka a nestačil by se tak před ním případně ukrýt. Fanfarón už tak předem znovu zbaběle přemýšlí, jak by mohl před nebezpečím utéct. Jak se blíží k domu, vidí jednoho z nich stát ve dveřích, a pomalu začíná panikařit. V hlavě se mu honí scénáře o tom, že ho možná chce usmrtit, nebo že se Quincia dozvěděla o jeho lžích.

« Señora, dissimularas tú con aquella puerca y dixérasme lo, que yo la castigara como ella merecía. » (Silva, 1998: 355)

Do Celestinina domu přijde alkoholem posilněná prostitutka Palana, která se dožaduje přijetí a poté, co ji obyvatelky domu odmítnou pustit dovnitř, začne být hrubá, sprostě urážet všechny kolem sebe a strhne nenávistnou hádku, která přivolá pozornost ostatní sousedek. Jakmile se o tom Pandulpho zpětně dozví, před Celestinou a obyvateli domu vyhrožuje, že ji potrestá, jak si zaslouží. K jeho štěstí se na hovor brzy stočí jiným směrem a nepříjemná událost je navždy zapomenuta.

Celestina v původní verzi od Fernanda de Rojase zemřela násilnou smrtí pod rukama sluhů Pármena a Sempronia, v knize *Segunda Celestina* autor pro své potřeby zápletku upravil a nechal dohazovačku pouze zraněnou, která poté, co našla útočiště, se ze svých šrámů plně zotavila.⁹

« Más querría que buscassem manera para escusar de yr con nuestro amo esta noche, como hoy viste que nos dixo. » (Silva, 1998: 431)

Stejně jako v původní verzi Celestiny je i v díle od Feliciano de Silvy vznešený zamilovaný muž rozhodnutý využít pomoci dohazovačky Celestiny, aby získal srdce své vyvolené. Tento krok se nakonec ukázal jako dobrý nápad, protože Celestině se podařilo domluvit na večer schůzku mezi Felidem a Polandrií. A nejedná se jen tak o obyčejnou schůzku, jde o chvíli, kdy si dva mladí lidé řeknou ano. Nadšený Felides nechce ponechat

⁹ Feliciano de Silva, *Segunda Celestina*, edición de Consolación Baranda, Madrid, Cátedra, 1988, s. 34.

nic náhodě a nařídí svým sluhům, ať pro všechny případy nachystají zbraně, kdyby byla potřeba. Pandulpho ovšem nemá jediný zájem se akce účastnit a k tomu samému bojkotu navádí i Sigerila. Navrhne mu, aby vymyslel způsob, jak se povinnosti vyhnout. Věrný služebník ale nehodlá zradit svého pána a nespolehlivého Pandulpha vyzývá k účasti.

« Sigeril.- Y tú muy temeroso. ¿Tú no dezías que no naciste sino para cosa de afrentas?; ¿pues cómo agora te querrías escusar dellas? » (Silva, 1998: 431)

Sigeril trefně popíchně fanfaróna, když proti němu použije jeho vlastní slova. Pohotově si vybaví jeden z jeho výroků a připomene mu, jak domýšlivě tvrdil, že byl přímo stvořený pro nebezpečí. Tentokrát se přehnané vychloubání Pandulphovi vymstilo a on musí hbitě vymyslet věrohodnou výmluvu, jak z této nepříjemné situace vyklouznout. Překvapeného Sigerila se snaží ošálit pohádkou, že se nebojí zranění, které by mohl utřít na těle, nýbrž má obavy o svou nesmrtelnou duši. Taktéž dodává, že věci, které odporují božím příkázáním, zbavují člověka odpovědnosti je vykonat, a tudíž je tímto zproštěn Felidovo nařízení. Svým dlouhým výstupem se mu nakonec zřejmě podaří přesvědčit Sigerila o své snaze spasit svou duši.

Fanfaróni jsou známí pro své vyhýbání se povinností z důvodu bojácnosti. Pandulpho ani v tomto případě není výjimkou a zachová se stejně zbaběle, jak se od jeho postavy očekává.

« [...] Bien librado estuviera yo, haviéndome apartado de tantos peligros hasta aquí, yr agora por su liviandad de mi amo a buscar la muerte, que tal pienso que se le apareja esta noche a él y a los que con él quisieren yr. Y para más seguridad, yo me quiero yr a dormir a los tajones de la carnicería, no se le antoje a Felides de me sacar de la cama; y diré mañana que todo lo que dixere a Sigeril fue por no mentir a Quincia, que tenía hecho concierto para esta noche con ella. [...] » (Silva, 1998: 435)

Jakmile se služebník Sigeril vzdálí z dohledu, pyšní se fanfarón, jakým chytrým způsobem celou situaci vyřešil a jak elegantně se ze zbytečně riskantní povinnosti

vyvlékl. Je totiž pevně přesvědčený, že Felida a jeho doprovod čeká večer jistá smrt. Aby se ale skutečně ochránil před rizikem nebezpečí, rozhodne se pro jistotu schovat a dočasně tu noc přenocovat na špalcích v řeznictví, a to pro případ, že by snad Felida napadlo jej v noci budít a přemlouvat s ním jít. Zároveň nezahálí a připravuje si rovněž výmluvu na později, aby až se ho lidé budou vyptávat, kde večer byl a proč nikam nešel, nevypadal jako ustrašený sobec. Pandulho si neuvědomuje, že všech lží a vytáček už bylo příliš a touto opětovnou zradou se konečně projevila jeho pravá povaha. V momentě odchodu kontroluje Felides, zda je vše přichystáno a když zjistí, že fanfarón chybí, zajímá se o důvod jeho absence. Sigeril ho zasvětil, ten se rozzuří a označí sluhu za zbabělce.

Jak je vidno, Pandulpho neponechá nic náhodě a svůj plán dotáhne k dokonalosti nejen tím, že se z večera vymluví, ale zároveň se pojistí dalšími výmluvami a jednorázovým noclehem na bezpečném místě.

« Porque yvas en offensa de tu persona y ánima, y no tenemos los servidores de Dios tanta licencia; que si a ti te viniessen a matar, entonces yo tomaría las armas. » (Silva, 1998: 464)

Poté, co se Pandulpho s Felidem opět další den setkají, je už z mladého pána šťastně ženatý muž. Ten ale ani navzdory nejhezčímu večeru svého života nezapomněl na zradu, kterou se mu od služebníka dostalo. Používá proti Pandulphovi jeho vlastní slova, když mu předhazuje, jak se kdysi vytahoval rytířstvím a statečností, kdyby přišlo na nebezpečí. Fanfarón se ze všech sil snaží očistit své jméno, a tak na Felida použije stejnou výmluvu jako předtím na Sigerila. Prohlašuje, že po vzoru správného křesťana nevyhledává sám od sebe nebezpečí, ani se s nikým nepouští do boje, pokud to není v obraně sebe samého či jeho blízkých osob. Felides ho konfrontuje otázkou, proč se tedy včerejšího večera neúčastnil, aby jej mohl chránit před možnými hrozbami. Muž mu bez zaváhání odvětí, že kdyby ho někdo ohrožoval, tak by zasáhl a bránil ho, jenže předchozí večer šel prý dobrovolně vstříc nebezpečí, a tudíž byl zbaven povinnosti vůči svému pánovi a jakkoliv zasáhnout.

« [...] Assí que yo he condenado mi fama de valiente hombre, y si más aquí estoy condenaré la de buen christiano, por do me pensava salvar de mi cobardía, que ni basta ya reýr y burlar mi amo della, mas Sigeril tiene ya en tan poco mi persona que burla de mí. [...] » (Silva, 1998: 554)

« [...] Por cierto, grande es el trabajo que pide la honrra para sostenerse, mas muy mayor es el de bivar sin ella. ¡O, traydor de mí!, ¿no valiera más aventurar anoche la vida con ventura de salir con ella, aunque algo acaeciera, y ya que la perdiera pagara la deuda natural con gloria de fama inmortal, que quitándola de tal ventura ponerme a seguridad de infamia, para morir viviendo en la vida, y morir quando muriere muriendo en la fama? [...] » (Silva, 1998: 555)

V předposledním aktu, které je zároveň i místem posledního výskytu fanfaróna Pandulpha v celé hře, muž nahlas pro sebe přemítá nad svým osudem a nad chybami, kterých se dopustil, když se tolik vychloubal svou falešnou statečností. Sám přiznává, že zbabělost ho donutila předstírat, že je někdo, kým není a dál už v tom nemůže pokračovat. Vybudoval si pověst odvážného člověka, a později i křesťana oddaného bohu a doufal, že v desateru nalezne skrýš, která mu poskytne tolik potřebné výmluvy. Jeho lži se mu ale krutě vymstily a lidé, které tak dlouho balamutil, prozřeli, a nakonec odhalili jeho pravou povahu – zbabělost a pokrytectví. Nyní je již pozdě napravit veškerá pochybení, neboť jeho přátelé mu nedůvěřují a vysmívají se mu. Příliš pozdě si uvědomuje, jak je těžké si dlouhodobě udržet dobrou pověst, obzvlášť je-li postavená na výmyslech, a teprve zpětně lituje svých činů. Jeho tak pečlivě budovaná reputace se rozplynula během chvilky a jemu vůbec nic nezbylo. Ve dlouhé promluvě uvažuje, co by bývalo nastalo, kdyby se onoho osudového večera zúčastnil a jestli by nevyšlo lépe, kdyby své přátele neopustil. V případě nastalého nebezpečí by sice hrozila možnost, že by přišel o život, ale skrze zaslouženou pověst hrdiny by žil dál, a to ve vzpomínkách lidí.

« [...] Assí que me conviene para no sufrir tanta vergüença, pues primero no miré que más es sufrir vergüença continua que temor de una hora, que me vaya de aquí, y para esto llevaré conmigo a mi esposa Quincia. Y quíerome yr primero por casa de Celestina, y

pedille diez doblas prestadas en virtud del amistad que a mi madre tuvo, para ayuda al camino; [...] » (Silva, 1998: 555)

Soužený potupou a náhlým prozřením se rozhodne město a své bývalé přátele a kolegy opustit a spolu s manželkou Quincií začít znovu na jiném místě, kde je nikdo nezná. Ze staré známosti a přátelství, kterou pojilo Celestinu s jeho matkou, nejdříve hodlá navštívit šarlatánku a poprosit ji o půjčku. Celestina rozhodně není nadšená jeho příchodem, a ač ho na začátku měla ráda, i proto, že byl Centuriův přítel, časem se dozvěděla, že varuje Felida před jejím intrikářstvím a za zády ji pomlouvá, čímž dobrý vztah značně utrpěl. Proto také ho nechce pozvat do svého domu, když se objeví u jejích dveří, protože se bojí, že ji chce oloupit o část její odměny, kterou dostala za to, že zprostředkovala svatbu Felida a Polandrie.

« [...] Véngote a suplicar que me hagas merced de prestarme diez doblas solas que para rescatar mis armas son menester, que yo te prometo, como hidalgo, de te las pagar antes de tres días. » (Silva, 1998: 557)

Ani v poslední rozpravě Pandulho nevymění finty za upřímnost a za účelem dosažení finančních prostředků se snaží ošálit dohazovačku lživou historkou. Bez mrknutí oka jí namluví, jak prohrál ve hře svoje zbraně a potřebuje dostatek peněz, aby je získal zpět. Přísahá jí jako rytíř splatit půjčku do tří dnů. Tento slib je zvláštní, jelikož Pandulho nemá hodnost rytíře, pouze si na něj rád hraje. Celestina předstírá zájem o jeho neštěstí, ale ve skrytu duše hledá vytáčky, jak ho odmítnout. S falešným soucitem s jeho trápením se sama vymluví na špatnou finanční situaci, která jí prý brání mu pomoci. Pandulpho ale ví o její odměně a nechce se nechat odbýt, a když Celestina tvrdí, že žádnou nedostala a fanfarón jí nevěří, navrhne dohazovačka jít společně za Felidem a zjistit, kdo má pravdu. Po těchto slovech fanfarón zpanikaří a raději přizná, že si vše vymyslel, že od ní nic nechce a jen testoval její přátelství. Spoléhá tedy na její pravdomluvnost, než aby dopustil možnost setkání s Felidem. Pandulho nakonec odchází od Celestiny s nepořízenou, zatímco se dohazovačka raduje, jak se jí podařilo fanfaróna snadno napálit.

Jakmile se Pandulho rozloučí s Celestinou, znamená to pro postavu definitivní odchod a dále už o něm není ve hře žádná zmínka. Jisté je pouze to, že zůstal bez peněz a přátel a zahanbený se raději rozhodl opustit se svou manželkou město.

Jak jsem zmínila na začátku této práce, a je to i patrné z přítomných ukázek – postava fanfaróna je charakteristická zbabělostí a vychloubáním. Toto vychloubání je typicky znázorněno v podobě vymyšlených hrdinských historek a/nebo v úspěchu ve svádění žen. Z dosavadních promluv jsem zjistila, že fanfarón od Feliciano de Silvy se projevuje prozatím jako chrabří voják, který pro výhrůžky a silná slova nejde daleko a kdykoli se mu naskytne příležitost se tímto způsobem zviditelnit a zajistit si tak reputaci statečného muže, který místo slov používá k řešení konfliktů pěsti a zbraně, neváhá a okolí počastuje svými výmysly. Ze začátku jsou tyto jeho báchorky nevinné a opravdu se mu daří přesvědčit ostatní postavy o svém hrdinství, což i on sám připouští ve druhém dějství a přiznává, že díky jeho slovům je považován za statečného člověka. Lež má ale krátké nohy, což on sám dobře ví, protože vzápětí jedním dechem dodává, že se obává prozrazení. Postava fanfaróna je chudá charakterem, a kromě falešné reputace nemá co jiného nabídnout. Důkazem může být nejen neustálé lhaní, povyšování se nad ostatní, podlézání svému pánovi a vlichocování se mu do přízně, ale také fakt, že ve skutečnosti žádná z postav nemá Pandulpha v oblibě vzhledem k neustálému chlubení, jímž otravuje při každé možné příležitosti. Ve spoustě případů, co odejde ze scény, ho proto okamžitě začnou pomlouvati a za jeho zády o něm mluví jako o fanfarónovi. Ten si to ale neuvědomuje a sebevědomě pokračuje ve své hře na statečného vojáka.

Na začátku díla tráví fanfarón nejvíce času se svým přítelem a kolegou Sigerilem a jejich pánem Felidem. Před těmito lidmi se také zpočátku nejvíce vychloubá. Jeho historky se týkají většinou nějaké rozepře s protivníkem, kterého Pandulpho buď napadne anebo se šikovně s výmluvou ze střetu vyvlékne. K dispozici máme sice pouze jednu stranu příběhu, tu vyprávěnou Pandulphem, ale ze zkušenosti a rysů postavy, je zřejmé, že tyto hrdinské příběhy, jsou smyšlené. Je také známo, že jestliže se vlastním přičiněním do takovéto rozepře dostane, navenek se sice neohroženě dál chvástá, ale o samotě pak spřádá plány, jak z problému uniknout, tak aby to nepoškodilo jeho reputaci. Označení fanfaróna plně dostojí ve čtvrtém dějství, kdy v momentě rizika ozbrojeného střetu s rychtářem zbaběle vezme nohy na ramena. Když je jasné, že nebezpečí nehrozí, vyleze

z úkrytu, a pomocí úsměvných vytáček se snaží očistit své jméno, k jeho smůle však neúspěšně.

V momentě, kdy se Pandulpho vychloubá, je nejčastěji obklopený Sigerilem, Felidem či Quincií. K podpoření síly svých slov využívá často nejrůznější básnické figury jako metafory, pokud chce přehánět, tak hyperboly a často si podle svých potřeb upravuje pravdu. V aktu, kdy se dohaduje s Quincií o tom, kdo byl ten zbabělec, který utekl do bezpečí, se sprostí vlastní viny tím, že ji svede na nevinného. A naivní služka mu uvěří. Pandulphovo chování je povýšené, obzvlášť když mluví s Felidem. Často se tváří, že by za něj položil život, předstírá zájem a přátelství a snaží se vetřít do jeho přízně, ale jakmile odejde ze scény, nadává na něj. Sigerila považuje za přítele, často mu vykládá o svých hrdinských skutcích, jenže ten jim nevěnuje žádnou pozornost a dobře ví, že se Pandulpho pouze vytahuje a většina z toho, co říká, jsou lži.

Značnou řadou monologů, typickými pro fanfaróna v momentě spřádání plánů na útěk, dále samolibých chlubitvých výroků, díky kterým je viděn jako hrdina, který se nezalekne žádného nebezpečí a poznatků, které jsem postupně o postavě nashromáždila, jsem se snažila prokázat falešnou statečnost postavy, zbabělé chování, neupřímnost a v neposlední řadě egoismus. Mohla bych vyjmenovat dalších několik mnoho špatných vlastností, kterými postava bezpochyby oplývá, ale jsem si jistá, že je to z přítomných ukázek více než patrné.

Milostné chlubení

Tato část bakalářské práce bude věnována těm Pandulphovým promluvám, ve kterých se při námluvách projevuje předstíranou hrou na rytíře, a zároveň v jiné společnosti chvástáním ohledně četných zkušeností s ženským pohlavím.

« Ora yo voy a contar cómo dexo la moça más mansa, que ésta yo la doy por alcançada. Y quiero concertar la música con estos criados de mi amo, para que sea de suerte que me tengan por hombre de bien y la dexen muerta de amores, que tiempo es ya de entender en ella si se ha de dar. » (Silva, 1998: 133)

Na konci druhého dějství se Pandulpho poprvé projeví jako chlubitivý svůdník. Poté, co mu Felides zadá úkol, aby svedl služku její paní, vydává se do jejího domu. S obavami o svůj život po cestě v hlavě přemítá, že sluhové přebývající v jejím domě ho nemají v lásce a chtěli by mu ublížit. Ani samotná Quincia není Pandulphovým příchodem nadšena, naopak ho s křikem vyhání od jejích dveří. Po dlouhém hašteření, ale nakonec líbivými slovy přemluví služku, aby se s ním později téhož večera sešla. Pandulpho je velmi pyšný, že se mu podařilo Quincii přesvědčit, aby se schůzkou souhlasila a je si sebou a svými budoucími úspěchy více než jistý. Nemešká a utíká se s dobrými zprávami pochlubit Sigerilovi. Zároveň má v plánu pro ni připravit hudbu, kterou obstará společně s dalšími sluhy, a tím si ji navždy získat.

« Es que voto a la reverborada, que dexo la mochacha casi mía, puesto que a los principios la hallé algo dura de cerviz, más supe tan bien enlavialla y dezille tales parolas, que la dexo como una marta. [...] » (Silva, 1998: 134)

Sigeril vidí přicházet spokojeného Pandulpha a přirozeně se zajímá, co mu dobrou náladu způsobilo. Ten ho s přísahou ujišťuje o svém výrazném pokroku, kterého se mu podařilo dosáhnout u Quincie. Namyšleně se vytahuje, že už je žena skoro jeho. Také mu dopodrobna povypráví, s jakými nepříjemnostmi se musel v průběhu dvoření potýkat a jak mu to celé málem překazil sluha Zambrán, sloužící v domě její paní. Sigeril mu poradí být obezřetný a dávat si na Zambrána pozor, aby se kvůli jeho výbušnější povaze a nenávisti nezhroutil celý plán.

« [...] y por la Verónica de Roma, que antes que de las manos me salga, la dexe tan de mi mano que tengas tú a Polandria por cierta en las tuyas. » (Silva, 1998: 185)

V dalším aktu se setkávají Pandulpho a Felides. Fanfarón se nemůže dočkat až svému pánovi vyličí nové detaily ohledně pokroku u Quincie. S vidinou pochvaly se pochlubí, že si na večer dohodl se ženou schůzku, a že nebude trvat dlouho, než ji konečně svede a tím pádem umožní svému pánovi dostat se skrze ní blíže k Polandrii. Felides je šťastný, jakmile slyší dobré zprávy a libuje si, že vybral správného člověka, kterému

svěřil takový úkol. Slibuje odměnit služebníka, jakmile se mu podaří získat si náklonnost služky. Ten mu samolibě odvětlí, ať již považuje úkol za splněný.

« Bien hazes en encubrirlo, que por vida del rey, que si me lo dixeres, que no se casara él contigo, que yo lo casara antes con su madre, la tierra, digo. » (Silva, 1998: 211)

V jedenáctém aktu se Pandulpho s Quincií znovu setkají a nešťastná služka se svěří, že ji chtějí provdat. Překvapený Pandulpho se vyptává na jméno onoho šťastlivce, ale to mu žena nechce prozradit. Na to fanfarón reaguje následujícími slovy. Jak je vidno z jeho promluvy, opět se chvástá a ztvárňuje roli hrdiny před svou dámou, když ji tvrdí, že by ho raději zavraždil, než aby ji dovolil si ho vzít. Jeho řeč neudělá ale na služku žádný dojem, naopak zdá se být znechucená, proto ji ukonejší lichotkami a slovy o hluboké lásce.

« Señora, fui tras uno que me pateó, para castigalle. » (Silva, 1998: 213)

Quincia se zajímá, proč cestou za ní Pandulpho tak pospíchal. Ten si urychleně vymyslí historku, o tom, jak pronásledoval člověka, který ho údajně nakopl, s cílem ho za provedenou újmu potrestat. Ve hře na zamilovaného rytíře dojde Pandulho tak daleko, že se vysloví, požádá služku o ruku, a ještě tentýž večer se vezmou. Novomanželé spolu nestráví poté příliš času, jelikož Quincia má strach, že by se někdo z domu mohl probudit a přistihnout je spolu, a tak raději svého milého vyprovodí. Ten jí ještě před odchodem předá dopis od Felida s prosbou doručit ho Polandrii.

« Es, que voto a la casa santa, que sin essas filosofías he gozado esta noche la más fresca moça de la ciudad. Y estáte tú ay haziendo romances, que, por la vida del Turco, ya pienso que tiene leyda tu carta Polandria. » (Silva, 1998: 221)

Felides se rozhodně napsat Polandrii milostný dopis, ve kterém se jí vyzná ze svých citů a pověří poslíčka Pandulpha, aby ho s pomocí Quincie předal jeho vyvolené. Poté, co se Pandulho opětovně sejde s Quincií, aby od ní zjistil Polandriinu reakci na Felidův dopis, odejde svému pánovi sdělit aktuální zprávy. Toho nalezne ve své ložnici a přes dveře ho slyší, jak si pro sebe nahlas recituje milostnou báseň určenou jeho milované Polandrii. Se Sigerilem se shodnou, že to není vhodný způsob, jak zapůsobit na dámu, jelikož ženám je odříkávání milostných lyrických skladeb cizí. Se ženami se podle Pandulpha musí umět mluvit přímo, jakékoli verše jsou podle něj ztráta času. Nechá se slyšet, že je mu za něj stydno a je odhodlaný ho o svém mínění přesvědčit.

Proto také na nic nečeká a ihned co Felides vyjde ze dveří, mu začne promlouvat do duše a ujišťovat ho o své pravdě. Na důkaz svých slov pyšně prohlásí, že se mu podařilo svést Quincii, a to bez nutnosti nějakého recitování básní, to vše v době, kdy on seděl doma a skládal verše pro Polandrii. V jeho promluvě je slyšet naparování se, je vidět, s jakou velkou radostí informuje Felida o svém úspěchu u Quincie. Felida ale jeho chlubení vůbec nezajímá, jeho radám se vysměje a více se zajímá o reakci Polandrie na jeho psaní.

« En lo de los amores, fue que yo alcançé della lo que otro no havia alcançado, porque, por la Verónica, como su madre la parió estava; y hízome tanta conciencia que me desposé con ella, por no le ser en cargo. » (Silva, 1998: 223)

Pandulho se ale nenechává nikým odradit a dál se namyšleně chvástá před Felidem a Sigerilem, že se dostal s onou ženou dál než jakýkoli jiný muž před ním. Je na sebe náležitě pyšný, tím spíš, když se o radost z úspěchu může podělit s publikem, protože soudě jeho reakcí a promluv, by z něj neměl takovou radost, kdyby se jím nemohl pochlubit. Také se přizná, že ji svedl až poté, co se s ní minulou noc oženil, což vyvolá poněkud rýpavou reakci ze strany dalšího sluhy. Ten si ho dobírá, že se z něj stal najednou tak slušný muž. Pandulphovi tato nově získaná nálepka nevadí a překvapeného Sigerila ještě více udiví, když mu doporučí, aby si také vzal příklad ze světců.

« [...] Da la diablo, señor, tal estilo, que yo que he tratado con mugeres toda mi vida sé cómo se han de seguir y alcançar; [...] » (Silva, 1998: 222)

V této promluvě poučuje fanfarón svého pána o tom, jak mluvit a chovat se k ženám. Cítí se sám sebou velmi jistý, přesvědčuje pána, aby se řídil jeho radami a ve dlouhém domýšlivém proslovu poznamená, že se ženami má četné zkušenosti a ví, jak si je naklonit.

Na tomto příkladě lze s jistotou demonstrovat typické fanfarónovo chlubení týkající se svádění žen.

« Señora, por mi vida, otra cosa no me queda más de lo que digo; y si fuere menester lo haga bueno a qualquier gentil hombre que lo contrario dixere, y aun, voto a tal, que le dé una arma de ventaja. » (Silva, 1998: 237)

Jakmile se Felides dozví o uzdravení Celestiny, rozhodne se požádat dohazovačku, aby mu pomohla získat srdce milované Polandrie. Vyšle proto svého poslíčka Pandulpha, aby zprostředkoval jejich setkání. Ten se zde setkává nejen se starou šarlatánkou, ale i dalšími pro čtenáře známými postavami – prostitutkami Areúsou a Eliciou a fanfarónem Centuriem, který Pandulpha představí jako svého velmi dobrého přítele. Centurio se ho optá, jestli se mu vzhledově líbí více Areúsa či Palana, Pandulphova prostitutka. Muž samozřejmě polichotí přítomné Areúse, a když mu žena nevěří, namlouvá jí, že by srovnal do latě každého, kdo by nesdílel stejný názor a dokonce tvrdí, že by soupeře zvýhodnil zbraní. Fanfarón zní sice nebojácně a statečně, ale v jeho případě zůstane vždy pouze u slov.

« SÍGERIL.- Señor, si yo no las tengo, ay está Pandulpho que ha tratado toda su vida con mugeres y las conoce. » (Silva, 1998: 255)

Jakmile se Pandulho vrátí od Celestiny se vzkazem pro svého pána, ihned ho začne varovat před intrikářstvím a prohnaností staré šarlatánky. V dobré vůli se s obavami přidává i Sigeril a radí mu, aby dohazovačce raději nevěřil, protože by ho mohla podvést. Felides ale těmto řečem nevěří a rázně uzemní Sigerila, že rady rozdávat nemůže z důvodu jeho absence zkušeností s opačným pohlavím. Ten se odbýt nenechá a odkáže na Pandulpha a jím nedávno vyřčená sebejistá slova. Mladý muž se mu vysměje a trefně poznamená, že jediné ženy, které fanfarón dobře zná, jsou ty z nevěstince.

Sigerila zřejmě Pandulpho svým opakovaným chlubením v milostných záležitostech o těchto svých schopnostech přesvědčil, Felides se ale jím nedal zmást a od počátku jeho radám z tohoto odvětví nedůvěřoval.

« [...] y si alguno te ha enojada dímelo, que yo te voto a la cruz de Caravaca que pueden doblar por él. » (Silva, 1998: 263)

Po rozpravě s Felidem odchází Pandulpho za svou vyvolenou s cílem zjistit Polandriinu odezvu na milostné psaní. Quincia je ale stále ještě poněkud rozpačitá z vývoje jejich posledního setkání. Zmatený fanfarón se podivuje nad jejím zvláštním chováním. Vyptává se, jestli ho někdo před ní pomluvil, či ji někdo urazil, a pokud ano, jako obvykle vyhrožuje případnému padouchovi smrtí. Stále se před ní snaží vystupovat jako rytíř, který kvůli své dámě udělá cokoli. K jeho štěstí Quincia je rozumná a v násilí nevidí řešení, a tak pokaždé Pandulphovi takové nápady z hlavy vyžene. Ani tentokrát žádnou takovou nepříjemnost řešit nemusí, neboť jediný zádrhel se skrývá v Quinciině nízké sebedůvěře.

« ¡O, maldito sea hombre tan necio; encomiendo al diablo sus filosofías y sus comparaciones!; que le tengo avisado al asno mil vezes que dé a Dios estas retólicas, que no las entienden las mugeres y antes las aborrecen, y no haze sino porfiar con sus badajadas. [...] » (Silva, 1998: 267)

Felidovy verše se podle služky Quincie nesetkaly s přílišným pochopením a nadšením, v jaké pravděpodobně autor doufal, naopak, dotyčná dáma ho nedokázala správně ocenit, dokonce si z něj se svými služkami dělaly legraci. Pandulpa to vůbec nepřekvapí, před služkou nadává na svého pána, vztekle ho přirovnává k hlupákovi a s nadsázkou vykřikuje, že ho tisíckrát varoval a rozmlouval mu psaní milostných dopisů, jelikož takovou snahu ženy vůbec neocení.

« [...] y en caso de amores sabe que he sido bien acuchillado. » (Silva, 1998: 271)

Ujištěný o své pravdě se fanfarón vrací, aby nedočkavého Felida informoval o posledních událostech. Zamilovaný muž je Polandriinou reakcí velice překvapený a nechce se mu věřit, že by jeho vyvolená neocení tak líbezný gesto, jako je právě od srdce napsaná báseň. Pandulpho se znovu opakuje slovy o nezájmu o takovéto činy ze strany žen, a na konci promluvy neopomene domýšlivě zdůraznit, že to on má se ženami četné zkušenosti. Po celou dobu konverzace tak Pandulpho opatrně podsouvá Felidovi své rady, jak se k dámám chovat, čím si je získat, a i když jeho nevyžádaná doporučení Felida ani trochu nezajímají, nenechává se odradit a dál se svými řečmi na něj povyšuje. Felides pak rozhovor posléze ukončí a spolu se Sigerilem se všichni tři vydají na cestu za dohazovačkou Celestinou.

« [...] mas también me parece que quiere aquí filosofar, como en la carta del otro día. Pues por Nuestra Dueña del Lantigua, que hoy a la fuente di a la moça otra carta mía en su nombre para Polandria, para ver si aprovechara más mi germanía que su filosofía. » (Silva, 1998: 358)

« Assí se hará; yo te prometo que se saque otra fruta de mis razones que de sus filosofías. » (Silva, 1998: 358)

Fanfarón si nedá pokoj ani o několik dějství později, kdy se už na scéně objevují nové postavy a řeší nastalé situace, a cestou od dohazovačky nepřestane obtěžovat Felida

kvůli dopisu. Je si natolik jistý sebou samým a silou svých zkušeností, že se jeho pán nakonec nechá zvíkat, a přislíbí se s ním příště v budoucnu poradit. O chvíli později, zatímco je Felides zaneprázdněný rozhovorem s Celestinou, pochlubí se Pandulpho příteli Sigerilovi, že za pánovými zády napsal a poslal jeho jménem po Quincii dopis určený Polandrii. Chce mu tak dokázat, že se nemýlí a jeho vyjadřovací schopnosti prostého rufiána ocení dáma víc než vznešenou básnickou mluvu kdejakého muže z vyšší společnosti. Sigeril mu radí, ať o tom hlavně neříká svému pánovi, dokud nebude znát její reakci, protože by se Felides s velkou pravděpodobností mohl naštvat. Muž mu to sice slíbí, nicméně ani na okamžik nezapochybuje o kladném výsledku svého riskantního jednání.

Později se ke svému zklamání dozví, že Polandria neocení ani jím napsaný dopis nelíbil, dokonce jeho obsah označila za hloupý, Quincii, která ho přinesla, vynadala a samozřejmě poznala, že oba dopisy neměly stejného tvůrce.

Již od druhého dějství hry nalezneme Pandulpha v situacích, kdy se vychloubá milostnými zkušenostmi a hraje si na velkého znalce a milovníka žen. Poté, co odchází od služky Quincie s pocitem, že se mu daří na ni zapůsobit a je na dobré cestě k tomu ji svést, je jeho přítel Sigeril první člověk, kterému se svými pokroky u ní pochlubí. Prozradí, že si sice z počátku nevěděl rady, jak ji obměkčit a získat si její sympatie, a pokusy o sblížení mu neulehčoval ani často přítomný sluha Zambrán, který Pandulpha nemá velmi v oblibě, ale nakonec se mu podařilo dohodnout si s ní schůzku a zvýšit tak šanci, že se do něj dáma dokáže zamilovat. Stránku osobnosti, jakožto chlubitivého svůdníka, odhalí naplno s příchodem dvanáctého aktu, ve kterém se poté, co se mu podaří svést služku Quincii, urychleně běží pochlubit touto zprávou Felidovi a Sigerilovi. Svého pána nalezne ve své ložnici skládající básně pro svou milovanou Polandrii, a Pandulpho, jakožto samozvaný odborník na ženskou duši cítí nutkání zasáhnout a naivního Felida poučit o zastaralosti takovýchto vyznání citů a stejně tak o lhostejnosti o taková gesta ze strany žen. Na podpoření svých slov ho několikrát informuje o svých četných zkušenostech s něžným pohlavím a jako konkrétní příklad uvede právě svedení služky. Bohužel má smůlu, protože na Felida jeho řeč ani trochu nezapůsobí, jeho rady sotva vnímá a dále se soustředí na své psaní. Důvod, proč si vznešený pán nenechá radit od svého služebníka je prostý. Je přesvědčený, že jeho prosté vyjadřování by možná

zapůsobilo na ženy pocházející ze stejné sociální třídy, například na prostitutky, se kterými, jak Felides výstižně podotkne, má Pandulho opravdu své zkušenosti. Fanfarón na chvíli svých nevyžádaných doporučení nechá, ovšem jakmile se od Quincie dozví, že se ohledně Polandriiny reakce na Felidův dopis nemýlil, znovu se vrátí k naparování a ke snaze přesvědčit pána o své pravdě. Je celou věcí natolik posedlý, že se dokonce rozhodne jménem Felida napsat vlastní dopis a ten pak s Quinciinou pomocí doručit Polandrii. Svým drzým jednáním se pak sebevědomě pochlubí blízkému Sigerilovi, který pochopení pro něj a jeho uvažování rozhodně nesdílí. Pandulho nepřemýšlí nad negativními následky svého riskantního činu, protože je pevně přesvědčený o úspěchu a ani na okamžik o sobě nezapochybuje. Jeho překvapení je pak o to větší, když zjistí, že ani jednoduchý a nestrojený jazyk prostého služebníka dámu neohromil, a co víc, ještě se mu vysmála.

Důkazů o milostném chlubení nenajdeme v tomto díle zdaleka tolik, jako těch, ve kterých se fanfarón naparuje statečností v boji. Jejich množství je rozptýleno pouze v několika málo jednáních, a i v nich se často opakují ty samé, nebo velmi podobné hlášky. Lze s jistotou tvrdit, že v okamžiku, kdy se fanfarón vytahuje, kolik žen svedl a jak je v této oblasti zkušený, směřuje tyto průpovídky ke svému pánovi Felidovi, kterému pod záštitou dobré rady je ochoten pomoci, ale ve skutečnosti jen zoufale touží po pozornosti, uznání a nálepce neodolatelného svůdníka. Před druhem Sigerilem se rovněž těmito úspěchy vytahuje, a ten mu zdá se dokonce věří, neboť doporučí Felidovi poslechnout fanfarónovy rady. Ten jich, jak jsem již nedávno zmínila, nedbá a vysměje se jim. Poté, co se dozví o svém vlastním dopisu a jeho neúspěchu u Polandrie, rozladěný její odezvou, se podělí poprvé a naposledy se zklamáním z fiaska Sigerilovi, a dále se již více jako chlubitivý svůdník neprojevuje. Felides se o tom o několik dějství později dozví, a jejich už tak narušený vztah, opět o něco více ochladne.

Jediná osoba, která nikdy neprokoukla jeho skutečnou povahu a neprohlédla jeho lži, je láskou zaslepená Quincia. Tu Pandulho očaroval lichotkami a krásnými slovy o lásce. Jak uvádí Lida de Malkiel, španělský renesanční fanfarón je chudý, a dívku si získává svou osobností, protože nic jiného nemá.¹⁰ Pandulho v tomto případě není výjimkou, a tak se jí snaží ohromit tím, že si před ní velmi rád hraje na rytíře, který by se kvůli své dámě utkal s protivníkem, jen aby chránil její čest a pomstil případné křivdy.

¹⁰ Lida de Malkiel, María Rosa. El fanfarrón en el teatro del Renacimiento. /*Romance philology*/, vol. 11, 1958, s. 270.

Skoro pokaždé, co se setkají, tak mladou ženu nabádá, aby mu prozradila jméno toho, kdo se jí opovážil urazit, a planými řečmi vyhrožuje do vzduchu soupeři zraněním či zabitím.

Jeho vyjadřovací schopnosti jsou v momentě namlouvání snad ještě zajímavější a bohatší než v jakýkoli jiných promluvách. Samozřejmostí jsou všude přítomné líbivé metafory a lichotky, které jsou přítomné snad v každém jejich rozhovoru a za pomoci kterých také naivní služku svede. V jeho řeči občas najdeme i přirovnání (*más supe tan bien enlavialla y dezille tales parolas, que la dexo como una marta*), klení (*¡O, maldito sea hombre tan necio*), přísahy (*voto a la reverborada*) a jeho oblíbené hyperboly (*que le tengo avisado al asno mil vezes que dé a Dios estas retólicas*).

V této kapitole jsem se snažila dokázat, že mnou zkoumaná postava vykazuje znaky chlubení v milostných záležitostech, a rovněž prvky rytířského chování při námluvách. Mé poznatky jsem pak opětovně shrnula a doložila na konkrétních příkladech chování, abych se utvrdila ve správnosti mých tvrzení.

Závěry

Postava fanfaróna byla ve středověkých renesančních dílech velmi oblíbená, a proto se v nich i často objevovala. Ač původ této postavy nalezneme již antickém dramatu a mohlo by se zdát, že je jednání těchto dvojníků totožné, není tomu tak. Centurio jakožto novodobý fanfarón udává jasně nástin chování, které budou jeho následovníci kopírovat.

Po důkladné analýze jsem zjistila, že v díle *Segunda Celestina* se nachází s těmito vlastnosti celkem dvě takové postavy, přičemž jedna z nich je právě zmíněný a známý Centurio. Ten se v díle vyskytuje zřídka, je přítomen pouze v pěti jednáních.

Pečlivě jsem zkoumala každou promluvu nového fanfaróna, abych byla schopná určit, jakými vlastnostmi oplývá a zda se výrazněji liší od původního Centuria. Takový detailní rozbor nebyl jednoduchý, občas jsem měla problém s porozuměním textu, a to z důvodu pestrosti jazykových prostředků, které posuzovaná postava užívá.

Zjistila jsem, že Silvův fanfarón má povahou velmi blízko k právě zmíněnému Centuriovovi. Ten je znám pro své rytířské chování před ženami, čímž disponuje i Pandulpho. Oba dva vyhrožují napadením soupeře, ke kterému ovšem nikdy nedojde, na rozdíl od fanfaróna z řeckořímského divadla, který se sice také vytahuje bojem, ale v jeho případě k němu opravdu dojde, a on pak rád ukazuje utržené šrámy. Další spojitost mezi Centuriem a Pandulphem je stejný způsob obživy. Oba dva jsou kuplíři, kteří živoří z výdělku svých prostitutek, nutno dodat, že jejich způsob obživy není zrovna výdělečný. Centurio se baví tím, že si z lidí kolem sebe rád utahuje a aby se vyvlékl z problému, nezdráhá využít všemožných prostředků včetně podvádění. Ve čtvrtém jednání poté, co se Pandulpho zbaběle schová před rychtářem, přemýšlí, jakým způsobem omluví svůj náhlý útěk. Klamavou historkou se snaží kolegy ošálit a přesvědčit o svých dobrých úmyslech, přesně, jak by jistě jednal i Centurio. V neposlední řadě je to bryskní vyjadřování a hra se slovy, kterou se oba muži vyznačují. Pandulpho velmi často používá v mluvě latinské fráze typu „por el *Corpus Domini*“, hyperboly (*Estoyle diziendo que me diga quién la ha enojado para dalle mil muertes en lugar de una*), citoslovce (*voto a tal*), klení (*mal haya el puerco que me vendió esta prima*), slovesné vazby (*poner pies en polvorosa*) či zvolání (*¡Al diablo el rapazejo malcriado!*). Všechny tyto jazykové prostředky činí jeho jazyk mnohem barvitější než jazyk většiny postav v celé hře.

Ze všech čtyřiceti dějství hry, se fanfarón Pandulpho nachází v mírné většině, což z něj dělá jednu z hlavních postav. Objeví se hned v prvním aktu, kdy je pověřený svým pánem, aby získal lásku služky Quincie. Tato dějová linka je přítomna po celou dobu jeho působení ve hře. Začíná nejistými námluvami, které jsou málem několikrát zkaženy vstupem jiných sluhů, přes osudný romantický večer s hudbou, který skončí Pandulphovým útekem a následným nečekaným sňatkem milenců v jednu nenápadnou noc. V průběhu tohoto příběhu nalezneme Pandulpha v různých situacích. Na začátku díla je o něm již známo, že má zálibu v předstírání a rád utvrzuje ostatní o své chrabrosti při konfliktu s protivníkem. Tuto pověst si získal neúnavným vykreslováním své osoby v nejrůznějších situacích, ve kterých on vypadá jako statečný hrdina, který neváhá soupeře zneškodnit, když je třeba. K jeho smůle ale v díle několikrát nastanou scény, kdy hrozí nebezpečí a on je přinucen nějak reagovat. Ostatní postavy podle představy očekávají, že se hrozbě postaví čelem, ničeho se nezalekne a případného nepřítele porazí, nebo ho alespoň vyzve na souboj. K tomu ale nikdy nedojde, a postupem času Pandulpho skoro každou z postav zklame. Jeho okolí je jeho neustálými chlubitvými pohádkami už unaveno, a obzvlášť jeho nejbližší přítel Sigeril, kterého Pandulpho častuje vypravováním nejvíce. Již po několika málo fanfarónových pomluvách si lze všimnout Sigerilův nezájem a později i jakousi nesnášenlivost na jeho chlubení, která ke konci díla vyvrcholí rozpadem přátelství. Felides nakonec také prokoukne jeho lži, a to v momentě, kdy Pandulpho odmítne stát po jeho boku a chránit ho před možným nebezpečím v jeho svatební den. Veškeré ctnostné výmluvy mu nepomohou a jeho pána neobměkčí, protože ten už poznal jeho skutečný charakter a dále mu nemůže důvěřovat. Ztratí i přátelství Celestiny, kterou po celou dobu, kdy stará žena spolupracovala s Felidem, za zády pomlouval. Tito tři lidé prozřeli nejpozději, zbylé postavy vyskytující se v *Segunda Celestina* si s ním buď nebyly blízké, tudíž nebyly jeho klamy dotčeny, či měly o jeho skutečném charakteru jasno už dávno, jako například sluha Canarín, který mu jeho zradu už neodpustil. Jediná osoba, která mu zůstala věrná, jelikož o něm nikdy nezjistila pravdu, je jeho žena Quincia.

Skoro vzápětí, kdy bylo jasné, že se Pandulpho vychloubá statečností, jsem zjistila, že se rovněž rád chlubí svými úspěchy v lásce. V tomto případě nebylo až tak lehké zjistit, zda jsou tyto historky pravdivé, neboť příběh byl vyprávěný pouze z jeho strany. Navíc důkazů nebylo v knize takové množství a ani nebyly tak kreativní, protože se pořád opakovaly. Asi nejprůkaznější byly scény s milostným dopisem. Z nich bylo zřejmé, že se chlubí zkušenostmi se ženami, poučoval Felida, jak se k nim chovat a svůj

konkrétní úspěch demonstroval na příkladu s Quincií. Jenže Felides jeho rady ignoroval, věděl totiž, že Pandulpho je celý život obklopený ženami z nižších vrstev, jako je prostitutka Palana a služka Quincie, a o urozených ženách z vyšší společnosti, jako je Polandria, neví zhora nic. Fanfarón nicméně s chlubením pokračoval až o chvíle, kdy se dozvěděl o fiasku se svým vlastním dopisem. Úsilí dát Felidovi za vyučenou, dokázat mu, že se mýlil, skončilo krachem. Od té doby Pandulpho již více milostné rady nerozdával.

Na začátku práce jsem popsala typické rysy postavy fanfaróna. Uvedla jsem, že se vyznačuje vojenským nebo milostným chlubením, případně obojím najednou, dále lhaním, zbabělostí, podváděním a intrikami. Všechny zmíněné vlastnosti se potvrdily. Také jsem tvrdila, že později jeho podvádění vyjde na povrch – stalo se. Nakonec přišel o svou reputaci, přátele, domov, všechno, co znal a bylo mu blízké najednou ztratil. Zůstala mu pouze Quincia, se kterou mu nezbyvá nic než začít nový život na novém místě.

Ve čtvrtém aktu zmiňuje Polandria jméno Gandulpha, fanfaróna, který sloužil pro její rodinu, a největšího zbabělce, kterého kdy poznala. Vysvětlivky naznačují, že se jedná o Pandulpha, jenž si pozměnil písmeno ve jméně. Nicméně uvádějí, že jméno prý znamená v překladu „odvážný bojovník“, na kterého si Pandulpho tak rád hraje.¹¹ Autorem zvolené jméno je tedy více než ironicky příhodné. Polandria ještě dodává, že činy fanfarónů se nacházejí ve slovech, čímž příhodně vystihla pravou podstatu postavy.

Snažila jsem na velkém množství Pandulphových promluv dokázat, že jeho chování odpovídá definici renesančního fanfaróna. Srovnávala jsem ho s Centuriem, o jejich shodách píše v kapitole Vojenské chlubení. Občas jsem využila i promluvu jiné figury, když mluvila o Pandulphovi. Doufám, že se mi podařilo potvrdit, že Pandulho oplývá rysy, které postavě fanfaróna odpovídají. Kdyby ne, tak posledním důkazem může být oslovení „fanfarrón“, jak ho postavy za jeho zády často označují.

¹¹ Feliciano de Silva, *Segunda Celestina*, edición de Consolación Baranda, Cátedra, Madrid, 1988, s. 148.

Resumen

La enorme popularidad de *La Celestina* procedente de la pluma del autor castellano Fernando de Rojas dio lugar a varias continuaciones e imitaciones que aparecían en la península Ibérica especialmente en la primera mitad del siglo XVI.

Entre estas imitaciones se encuentra *Segunda Celestina* de Feliciano de Silva. Esta obra fue igualmente la primera continuación dentro del ciclo celestinesco. Los personajes de la *Segunda Celestina* representan un modelo especial que fue introducido por Fernando de Rojas. La estructura y el argumento parecen muy similares al original. E incluso aparecen personajes conocidos de *La Celestina* como la alcahueta que Feliciano de Silva resucitó de entre los muertos. Además, encontramos aquí un joven noble llamado Felides que está loco enamorado de una noble Polandria. Para conocerse con ella, manda a su criado Pandulpho que seduzca su criada Quincia para que Felides tenga acceso a su casa.

El objetivo de esta tesis ha sido encontrar y analizar el personaje conocido como rufián y fanfarrón en *Segunda Celestina*. El fanfarrón es un personaje que tiene su origen en la literatura grecorromana y aunque con el fanfarrón renacentista comparten algunos rasgos comunes, se diferencian en la manera de vivir. Sin embargo, a ambos les encanta presentarse como caballeros o soldados valientes. Al representante del fanfarrón renacentista lo podemos hallar en la obra de Fernando de Rojas. Centurio es un tipo que influye a los demás fanfarrones del Renacimiento, y por lo cual me he centrado en la investigación de su típico comportamiento y estilo de jactancia para descubrir de qué manera se parece fanfarrón de Silva a Centurio. Las publicaciones especializadas proclaman que el personaje se caracteriza por jactancia y cobardía.¹² Como ya he mencionado antes, su afición consiste sobre todo en relatar hazañas y a través de ellas, se muestra como hombre al que no falta el coraje y cuál es capaz en caso de necesidad asesinar o dañar a su rival para proteger la honra de su dama o amo. Este comportamiento es propio de los hombres que aparecen en los libros de caballerías. La principal diferencia entre los caballeros de verdad y fanfarrones es la realidad que se oculta detrás de las historias. Los relatos que se refieren a hazañas son en el caso del fanfarrón renacentista fingidas lo que causa en la mayoría de los casos una sorpresa desagradable en los demás

¹² Lida de Malkiel, María Rosa. El fanfarrón en el teatro del Renacimiento. */Romance philology/*, vol. 11, 1958, s. 270.

personajes. Al final de la obra no cabe duda de que el fanfarrón ha quedado abandonado debido a que sus cercanos han descubierto sus mentiras y su carácter real.

La otra típica característica propia de fanfarrón renacentista consiste en su presunta capacidad de seducir a cualquier mujer que desee. Durante el análisis de la obra realizada a través de los discursos del personaje, he llegado a conclusión que al fanfarrón le encanta comportarse como si fuera seductor como Don Juan. Proclama que tiene experiencias con mujeres y las entiende, pero las mujeres que realmente conoce son las prostitutas.

La mayoría de esta tesis está basada sobre todo en los discursos del fanfarrón Pandulpho, sin embargo, en los casos excepcionales asimismo he decidido a publicar los discursos de personajes rodeados y cercanos. Mediante este análisis he intentado a descubrir de qué manera se comporta, en qué situaciones se jacta de ser hombre valiente y seductor irresistible y en qué compañía se halla habitualmente. Todas estas informaciones luego he utilizado para elaborar un perfil que contendría todas sus características y carácter real para poder compararlo con el prototipo del personaje presentado al principio de la tesis - Centurio. Mi objetivo ha sido determinar en qué rasgos se Pandulpho y Centurio difieren y en qué al contrario concuerdan.

Antes del todo ha sido necesario precisar rasgos básicos del carácter del fanfarrón. Desde el punto de vista literario, se distinguen dos tipos de este mismo personaje. Uno pertenece a la literatura antigua, y otro, como he dicho, al Renacimiento. He realizado este análisis a través de un estudio de Lida de Malkiel. Al terminar de acumular todas las informaciones necesarias, he empezado a centrarme concretamente en los discursos del personaje. He intentado a complementar mis comentarios de los discursos seleccionados con datos en qué lugar se halla el fanfarrón, con quién habla o que está pasando en el acto. Considero estos datos importantes dado que explican y ayudan a clarificar su modo de comportamiento.

Tras la investigación he llegado a conclusión que el fanfarrón representado en la obra teatral por Pandulpho, cumple todos los rasgos del fanfarrón renacentista.

Seznam literatury

1. Feliciano de Silva, *Segunda Celestina*, edición de Consolación Baranda, Cátedra, Madrid, 1988.
2. Baranda, Consolación; Herrero, Ana Vian (ed.). *El personaje literario y su lengua en el siglo XVI*. Editorial Complutense, 2006.
3. Cravens, Sydney P., et al. Feliciano de Silva y los antecedentes de la novela pastoril en sus libros de caballerías. 1976.
4. Lida de Malkiel, María Rosa. El fanfarrón en el teatro del Renacimiento. *Romance philology*, vol. 11, 1958, s. 269-291.